የሰ/መ/ቁ. 55162

የካቲት 22 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐጐስ ወልዱ

ዳኜ መላኩ

ተሻገር ገ/ስላሴ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ዩኒሊቨር ፒ.ኤል.ሲ.ፐርት ሰንላይት ዊራል ሜርሲ ሳይድ - ጠበቃ ተሾመ ገ/ማርያም - ቀረበ

ተጠሪ፡- ጌት እሸት ዲተርጀንት ማምረቻና ማከፋፊያ ኂ/የተ/የግል/ማህበር - ጠበቃ አድማሱ መአዛ ቀረበ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድር ተፈጽሞብኛል በማለት አመልካች በተጠሪ ላይ ያቀረበውን ክስ መነሻ በማድረግ የተካሄደውን ክርክር የሚመለከት ነው፡፡ ክሱ የቀረበው ለንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽን ጽ/ቤት ሆኖ ኮሚሽኑም የሁለቱን ወገኖች ክርክር ከሰማ በኂላ፣ ከሣሽ /የአሁኑ አመልካች/ ያቀረበውን ጥያቄ ተቀብሎአል፡፡ በዚህ መሠረትም ተጠሪ በንግድ አሰራር አዋጅ ቁ.329/95 አንቀፅ 10/2/ሀ/ የተደነገገውን በመተላለፍ አመልካች የሚጠቀምበትን የንግድ ምልክት አስመስሎ በመለጠፍ ምርቱን መሸጡን እንዲያቆም፤ ለዚህ ድርጊቱም በአዋጁ አንቀፅ 26/1/ መሠረት ብር 10,000/አስር ሺህ ብር/ መቀጫ እንዲከፍል ወስኖአል፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ ተጠሪ ውሣኔውን በመቃወም ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ በማቅረቡ ክርክሩ በድጋሚ የተሰማ ሲሆን ፍ/ቤቱም የንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽን ጉዳዩን ለማየት /ለመዳኘት/ ስልጣን የለውም በማለት ይግባኝ የተባለበትን ውሣኔ ሽሮአል፡፡ በዚህ ላይ ይግባኝ የቀረበለት የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤትም በበኩሉ ክርክሩን ከሰማ በኂላ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የተሰጠውን ውሣኔ አጽንቶአል፡፡

የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው፡፡አመልካች ሚያዝያ 12 ቀን 2002 ዓ.ም በጻፈው ማመልከቻ በስር ፍ/ቤቶች በተሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽሞአል የሚልበትን ምክንያት በመግለጽ አቤቱታውን አቅርቦአል፡፡ ስህተቱ ይታረምለትም ዘንድ ጠይቆአል፡፡ በበኩላችንም አቤቱታውን መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርበን ክርክሩን ሰምተናል፡፡ ክርክሩ የተሠማው ጉዳይ የንግድ አሠራር አጣሪ ኮሚሽን የዳኝነት ስልጣን ስር አይወድቅም የተባለው በህጉ አግባብ ነው ወይ? በሚለው ጭብጥ ላይ ነው፡፡ በመሆኑም በዚህ ረገድ ግራ ቀኙ ወገኖች ያሠሙትን ክርክር አቤቱታው ከቀረበበት ውሣኔ እና ከህጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል፡፡

ከስር ጀምሮ የተደረገውን የግራ ቀኝ ወገኖች ክርክር እና የተሰጡትን ውሣኔዎች ይዘት በዝርዝር ተመልክተናል፡፡ ከዚህም በቅድሚያ ልንገነዘብ የቻልነው አመልካች ክስ የመሰረተው የንግድ

ምልክት ምዝገባና ጥበቃ መብትን ለማስከበር ወይም የንግድ ምልክት ባለቤትነት መብትን ለማረጋገጥ ሣይሆን ፣ ከህግ አግባብ ውጪ ተፈጽሞብኛል ያለውን የማይገባ የንግድ ውድድር እንዲገታለት /እንዲቆም/ እና ተጠሪም ለዚህ ድርጊቱ ተገቢው እርምጃ እንዲወሰድበት በመጠየቅ እንደሆነ ነው፡፡ ክሱን የሰማው የንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽንም የቀረበለት የዳኝነት ጥያቄ የተፈጸመውን እና በመፈጸም ላይ ያለውን ያልተገባ የንግድ ውድድር እንዲቆም፣ ተጠሪም በአዋጁ መሠረት እርምጃ ይወሠድበት የሚል እንደሆነ በመገንዘቡ የንግድ ምልክት ጥበቃን /አዋጅ ቁ. 501/98/ በሚመለከት የሚነሣውን ክርክር የመዳኘት ስልጣን የለህም በማለት ከተጠሪ ቀርቦለት የነበረውን የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ውድቅ በማድረግ በጉዳዩ ስረ ነገር ላይ አከራክሮ ውሣኔ ሰጥቶአል፡፡ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ደግሞ የስር ከሣሽ /አመልካች/ ክስ የንግድ ምልክት ባለቤትነት ማዕከል ያደረገ ነው የሚል ምክንያት በመስጠት ጉዳዩ በኮሚሽኑ የዳኝነት ስልጣን ስር አይወድቅም በማለት ወስኖአል፡፡

የኮሚሽኑ ውሣኔ እንዳየነው የተመሰረተው በንግድ አሰራር አዋጅ ቁ. 329/95 አንቀጽ 10 እና 15 በተቀመጡት ድንጋጌዎች ላይ ነው፡፡ አመልካችም ክሱን የመሰረተው በእነዚህ ድንጋጌዎች እና ያልተገባ የንግድ ውድድርን በሚመለከት በንግድ ህግ ቁ. 133 የተቀመጠውን ድንጋጌ በመጥቀስ ነው፡፡ ተጠሪ የፈጸመው እና እየፈጸመው ነው ያለውን ድርጊትም በዝርዝር በመግለጽ አቅርቦታል፡፡ የንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽን ያልተገባ የንግድ ውድድርን በሚመለከት የሚነሣውን ክርክር የመዳኘት ስልጣን ያገኘው በአዋጅ ቁ. 329/95 አንቀጽ 15 መሠረት ነው፡፡

በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 1/ሀ/ እና /ለ/ እንደተመለከተው ኮሚሽኑ ከማንኛውም ወገን የሚቀርቡለትን አቤቱታዎች የአዋጁ ድንጋጌዎችን የመተላለፍ ድርጊት ተፈጽሞአል በሚል እስከቀረበ ድረስ አቤቱታዎቹን የመመርምር እና በመጨረሻም እንደአግባቡ አስተዳደራዊ እርምጃዎች እና /ወይም የቅጣት ውሣኔ የመስጠት ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡ በዚህ ረገድ አግባብነት ያላቸው ማለትም ለአቤቱታው መቅረብ መነሻ ሊሆኑ የሚችሉት የአዋጁ ድንጋጌዎችም ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድርን በተመለከተ ዝርዝር ነገሮችን የያዘው አንቀጽ 10 ፣ ገበያን በበላይነት ያለአግባብ ስለመጠቀም በሚል የተደነገገው አንቀጽ 11 'ን' መጥቀስ ይቻላል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የአዋጁን ዓላማ በዝርዝር ያስቀመጠው አንቀጽ 3 'ንም' መመልከቱ ተገቢ ይሆናል፡፡ የአዋጁ ዓላማ :-

/1/ ለነጻ ገበያ ውድድር እንቅፋት የሆኑ ድርጊቶችና ተገቢ ያልሆኑ የንግድ ስራዎች እንዳይፈጸሙ በመከላከልና በማስወገድ ተገቢ የንግድ ውድድር እንዲሰፍን ለማድረግ እና

/2/ በንግድ ዕቃዎች እና አገልግሎቶች አቅርቦት እና ስርጭት ላይ ገደብ የሚፈጥሩ ድርጊቶችን በመከላከልና በማስወገድ የተጠቃሚውን ህብረተሰብ ጥቅም ማስጠበቅ ነው፡፡

በሚል በዝርዝር ተቀምጦአል፡፡

ቀደም ሲል እንዳመለከትነው ተጠሪ በአዋጅ ቁ. 329/95 አንቀጽ 10/2//ሀ/ የተቀመጠውን ድንጋጌ ስለመተላለፉ በአመልካች ክስ ተገልጾአል፡፡ የድርጊቱ አፈጻጸም ምን እንደሚመስልም በክሱ በዝርዝር ተመልክቶአል፡፡ የተጠቀሰው አንቀጽ 10/2/ሀ/ በሌላው የንግድ ድርጅት ወይም በንግድ ድርጅቱ ተግባሮች፣ በተለይም ድርጅቱ ከሚያቀርበው ምርት ወይም አገልግሎት ጋር በተገናኘ ሁኔታ ማደናገርን ያስከተለ ወይም ሊያስከትል የሚችል ማናቸውም ድርጊት ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድር ሆኖ እንደሚቆጠር ያመለክታል፡፡ ተጠሪ ፈጽሞታል ወይም እየፈጸመው ነው ተብሎ

በአመልካች ክስ የተነገረውም ይኸው በድንጋጌው የተመለከተው ድርጊት ነው፡፡ የአመልካች የክስ መነሻ ተጠሪ እኔ የምጠቀምበትን የንግድ ምልክት አመሣስሎ በመለጠፍ ምርቱን እየሸጠ ነው የሚል ነው በአጠቃላይ የአመልካች በአዋጅ ቁ. 329/95 የተመለከቱትን ድንጋጌዎች የመተላለፍ ድርጊት ተፈጽሞብኛል በሚል ብቻ የሚያቆም ሣይሆን፣ ተፈጸሙ የሚላቸው ድርጊቶች ከህጉ ጋር ያላቸውን ግንኙነት /አግባብነትም/ በግልጽ እና በዝርዝር የሚያሣይ ነው፡፡ የፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳዩ ከንግድ ምልክት ምዝገባና ጥበቃ መብት አከባበር አንጻር የሚታይ ነው /አዋጅ ቁ 501/98/ ለማለት የቻለው ተጠሪ የአመልካችን የንግድ ምልክት አመሣስሎ በመለጠፍ ምርቱን እየሸጠ ነው የሚለውን በአመልካች ክስ የተቀመጠውን አባባል አጉልቶ በማውጣት እንደሆነ ከውሣኔው ይዘት ለመገንዘብ ችለናል፡፡

በበኩላችን እንደምንገነዘበው በተያዘው ጉዳይ የንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽን የዳኝነት ስልጣን አለው ወይም የለውም? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ በዋናነት መታየት ያለበት የክሱ አጠቃላይ ይዘት እና የተጠየቀው ዳኝነት ነው፡፡ ሌላው በመቀጠል መታየት ያለበት ጉዳይ አመልካች እና ተጠሪ በንግድ ስራ ላይ የተሰማሩ ብቻ ሣይሆኑ፣ ተመሣሣይነት ያለው ዕቃም ለገበያ እያቀረቡ ናቸው፡፡ አመልካች ተገቢ ያልሆነ የንግድ ውድድር ተፈጽሞብኛል የሚለውም ተጠሪ የሱ ያልሆነውን የንግድ ምልክት /አመልካች ባለቤት የሆነበትን/ አመሣስሎ በሚሸጠው ምርት መያዣ ዕቃ ላይ በመለጠፍ እየሸጠ /ለገበያ እየቀረበ/ ነው በማለት ነው፡፡ ድርጊቱ ያልተገባ ውድድር ነው እየተባለ ያለውም አመልካች ከሚያቀርበው ምርት ጋር ማደናገርን አስከትሎአል ስለተባለ ወይም ሊያስከትል የሚችል ሆኖ በመታየቱ ነው፡፡ በመሆኑም በክሱ አቀራረብ ወይም በክርክር ሂደት ስለንግድ ምልክት በመነሣቱ ጉዳዩ የንግድ ምልክት ባለቤትነት መብት ወይም ምዝገባና ጥበቃን የሚመለከት ነው ማለት አይችልም፡፡ በመሆኑም በዚህ ረገድ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት እና የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት የደረሱበት መደምደሚያ የህግ መሠረት የለውም፡፡ ጉዳዩ በንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽን የዳኝነት ስልጣን ስር የሚወድቅ ነው፡፡

በመጨረሻም ተጠሪ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ያለበትን ምክንያት አይተናል፡፡ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በሰጠው ውሣኔ እንደተመለከተው የንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽንን የዳኝነት ስልጣን በሚመለከት ብቻ ነው ተጠሪ ቅሬታውን ያሰማው፡፡ ከዚህ ባለፈ ኮሚሽኑ በስረ ነገር አጣርቶ በደረሰው መደምደሚያ ላይ ክርክር /ይግባኝ/ አላቀረበም፡፡ በመሆኑም ከዚህ በኋላ በስረ ነገር ላይ የሚደረግ ክርክር የለም፡፡ ጉዳዩ በህጉ አተረጓጎም ረገድ የተፈጸመውን መሠረታዊ ስህተት ማረም ከዚሁ የሚቋጭ ሆኖ አግኝተነዋል፡፡ ስለዚህም ተከታዩን ወስነናል፡፡

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 67927 ሚያዝያ 15 ቀን 2001 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ እና የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 46554 የካቲት 25 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽረዋል፡፡
2. አመልካች በተጠሪ ላይ የመሰረተው ክስ በንግድ አሰራር አጣሪ ኮሚሽን የዳኝነት ስልጣን ስር የሚወድቅ ነው ብለናል፡፡ ስለዚህም ኮሚሽኑ በን.አ.አ.ኮ/1-2-58 መጋቢት 26 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ ጸንቶአል፡፡
3. በዚህ ሰበር ችሎት በተደረገው ክርክር ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ ወገኖች የየራሣቸውን ይቻቻሉ፡፡ መዝገቡ ተዘግቶአል፡፡ ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበ